ePublishing
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Ενημερωτικό Δελτίο

Τόμ. 25 (2000)

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ ΤΟΥ ΚΝΕ

doi: 10.12681/news.979

Copyright © 2015, Ενημερωτικό Δελτίο

Άδεια χρήσης Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0.

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ ΤΟΥ ΚΝΕ. (2009). *Ενημερωτικό Δελτίο*, *25*, 11–15. https://doi.org/10.12681/news.979

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ ΤΟΥ ΚΝΕ

Κατάλογος Έκθεσης:
Πεντακόσια χρόνια έντυπης παράδοσης του Νέου Ελληνισμού (1499-1999)
Επιμέλεια Κ.Σπ. Στάικος, Τ.Ε. Σκλαβενίτης
Βουλή των Ελλήνων, Αθήνα 2000, 4ο,
ιστ'+503 σελ.

Η Βουλή των Ελλήνων, ύστερα από την Έκθεση που οργάνωσε (1998-1999) για τα διακόσια χρόνια από τη γέννηση του Διονυσίου Σολωμού και τον μαρτυρικό θάνατο του Ρήγα, αποφάσισε να οργανώσει έκθεση για τα πεντακόσια χρόνια έντυπης παράδοσης του Νέου Ελληνισμού (1499-1999), τιμώντας όχι μόνο την πεντακοσιοστή επέτειο από την ίδρυση του πρώτου ελληνικής ιδιοκτησίας τυπογραφείου (του Ζαχαρία Καλλιέργη και του Νικολάου Βλαστού στη Βενετία) αλλά κυρίως την πορεία των πέντε αιώνων προς τη δημιουργία της παράδοσης του ελληνικού βιβλίου, με την προβολή των έργων και των ημερών στοιχειοθετών, τυπογράφων και εκδοτών, αλλά και του συνόλου των πνευματικών ανθρώπων, που πάσχισαν σε καιρούς χαλεπούς, αλλά και ευτυχέστερους, για να μη χαθεί αλλά και να αναδειχθεί η μακραίωνη ελληνική πολιτισμική παράδοση και οι αντίστοιχες δημιουργικές ικανότητες, και να εκφραστούν, σε ένα συνεχή διάλογο με τις πολιτισμικές κατακτήσεις των άλλων-λαών.

Η Έκθεση οργανώθηκε στην αίθουσα Ελευθερίου Βενιζέλου (Τροπαίων) του Μεγάρου της Βουλής, με κατάλληλες διαρρυθμίσεις σχεδιασμένες από τον Κ. Σπ. Στάικο, οι οποίες έδωσαν λύσεις στα αισθητικά και λειτουργικά προβλήματα της τοποθέτησης των 285 βιβλίων, περιοδικών και εφημερίδων. Τα εκθέματα πλαισιώθηκαν από αναπαραγωγές υλικού, για την υποβοήθηση του επισκέπτη στο "ταξίδι" του στους πέντε αιώνες της ιστορίας του ελληνικού βιβλίου. Τα βιβλία προέρχονται κυρίως από τη Βιβλιοθήκη της Βουλής, αλλά και άλλες δημόσιες και ιδιωτικές βιβλιοθήκες, ανάμεσά τους και του ΚΝΕ/ΕΙΕ (9 βιβλία).

Η 'Εκθεση διαρθρώθηκε από τους επιμελητές της Κ. Σπ. Στάικο και Τ.Ε. Σκλαβενίτη σε 12 ενότητες, με κριτήρια θεματικά και χρονολογικά. Για κάθε ενότητα συντάχθηκε συνθετική εισαγωγή και αναλυτικά λήμματα για τα αντίστοιχα βιβλία-εκθέματα. Τα κείμενα περιλαμβάνονται στον εικονογραφημένο Κατάλογο, που παρουσιάζεται εδώ. Με βάση τον Κατάλογο της Έκθεσης κυκλοφόρησε και CD-Rom με τον ίδιο τίτλο.

Για τις ανάγκες των επισκεπτών συντάχτηκε επιτομή του καταλόγου, η οποία κυκλοφόρησε με τον ίδιο τίτλο, ως Οδηγός της Έκθεσης (112 σ.). Η Ειρήνη Νάκου επιμελήθηκε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τις τάξεις των σχολείων που την επισκέπτονται οργανωμένα και συνέταξε σύντομο εικονογραφημένο φυλλάδιο, στηριγμένο στον κατάλογο, το οποίο τυπώθηκε με καλαισθησία (16 σ.) καθώς και 12 σελιδοδείκτες. Ο Μένης Θεοδωρίδης γύρισε μικρής διάρκειας κινηματογραφική ταινία, που προβάλλεται στους μαθητές πριν από την επίσκεψη στην Έκθεση.

Τα περιεχόμενα του Καταλόγου:

Πρόλογος του Προέδρου της Βουλής. Εισαγωγή. Κ. Σπ. Στάικος, Α' Οι απαρχές της Ελληνικής Τυπογραφίας και η διαμόρφωση της συνείδησης του Νέου Ελληνισμού [εκθέματα αρ. 1-12]. Β' Η εδραίωση της παραγωγής και της αγοράς του ελληνικού βιβλίου στον διάσπαρτο ελληνισμό της Δύσης και της Ανατολής [αρ. 13-34]. Γ' Η Αντίσταση της Ορθοδοξίας στην Καθολική προπαγάνδα και η εκδοτική δραστηριότητα της Ορθόδοξης Εκκλησίας [αρ. 35-54]. Δ' Τα πρώτα "αυτόνομα" κέντρα του Ελληνισμού στις παραδουνάβιες ηγεμονίες της Μολδαβίας και της Βλαχίας [αρ. 55-63]. Ε' Τα Τυπογραφεία της καθ'ημάς Ανατολής: Μοσχόπολη, Άγιον Όρος, Σμύρνη, Κέρκυρα, Ζάκυνθος, Χίος, Κυδωνίες [αρ. 64-76]. ΣΤ' Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Οι νέες δυναμικές ελληνικές Κοινότητες της Διασποράς και τα νέα κέντρα του ελληνικού βιβλίου [αρ. 77-106]. 'Ελλη Δρούλια-Μητράκου, Τ.Ε. Σκλαβενίτης, Ζ' Η Συμβολή της τυπογραφίας στη στήριξη της Επανάστασης του 1821 [αρ. 107-123]. Τ. Ε. Σκλαβενίτης, Η' Η τυπογραφία στο νέο ελληνικό Κράτος (1828-1884) [αρ. 124-143]. Έλενα Αντωναράκου, Ευρυδίκη Αμπατζή, Θ' Η συμβολή της τυπογραφίας και του τύπου στην εδραίωση του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος και των θεσμών, στη διάδοση της παιδείας και στην κοινωνική εξέλιξη (1833-1880) [αρ. 144-165. Έλλη Δρούλια-Μητράκου, Γιούλα Κουτσοπανάγου, Νάση Μπάλτα-Δέσποινα Παπαδημητρίου, Ι' Ο Τύπος στην Ελλάδα, στην Ομογένεια και στη Διασπορά. Εφημερίδες και περιοδικά (19ος-20ός αι.), λήμματα: Κ. Ζωιτοπούλου-Μαυροκεφαλίδου, Χρ. Κολύβας, Βούλα Κόντη, Γ. Κουσουνέλος, Λίνα Λούβη, Πρ. Παπαστράτης, Β. Σακκάτος, Α. Κλ. Σοφοκλέους [αρ. 166-216]. Ευαγγελία Άντζακα-Βέη, Δ. Παυλόπουλος, ΙΑ' Οι νέοι μεγάλοι εκδοτικοί φορείς της Αθήνας. Τυπογραφεία-εκδοτικοί οίκοι (19ος-20ος αι.), Λήμματα: Ηρώ Κατσιώτη, Ειρήνη Οράτη [αρ. 217-270]. Δ. Παυλόπουλος, ΙΒ' Νέα τεχνολογία-παραδοσιακή τυπογραφία-ηλεκτρονική επανάσταση, λήμματα: Ιωάννα Δημοπούλου [αρ. 271-285]. Πηγές προέλευσης εικονογράφησης. Βιβλιοθήκες και Συλλογές προέλευσης αντιτύπων. Βιβλιογραφία. Ευρετήριο.

■

Evangelia Balta
Peuple et production. Pour une interprétation des sources ottomanes
Istanbul 1999, Les éditions Isis, 282 σελ.

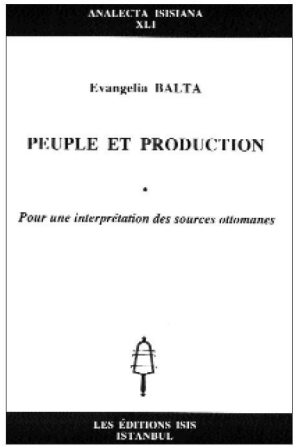

Πρόκειται για συναγωγή οκτώ άρθρων που δημοσιεύτηκαν τη διετία 1997-1999 σε ελληνικά και ξένα περιοδικά. Περιλαμβάνονται μελέτες για την ιστορία της Σάμου, Πάτμου, Ευβοίας και Αγίου Όρους στα χρόνια της τουρκοκρατίας, οι οποίες βασίστηκαν σε άγνωστο οθωμανικό υλικό των τουρκικών αρχείων. Στον τόμο περιλαμβάνεται επίσης η ανασκόπηση της ιστορίας της ελληνικής κοινότητος Αδριανουπόλεως τον 19ο αιώνα από οθωμανικές επετηρίδες και προξενικά αρχεία, η σύντομη σκιαγράφηση της ελληνικής ιστορίας και ιστοριογραφίας περί καπνού και μια μελέτη για την περιοδολόγηση και τυπολογία του καραμανλίδικου βιβλίου.

Ο πρόλογος με τον τίτλο "Διαπιστευτήριος επιστολή" σχολιάζει τη βασική προβληματική της συγγραφέως για τα αντικείμενα αναφοράς της.

■

Ευρυδίκη Σιφναίου
Αρωμα Σαπουνιού. Ετικέτες, σφραγίδες και κασετίνες σαπουνιών από σαπωνοποιεία της Λέσβου, 1890-1950
Αθήνα 2000, 80 σελ. (ελληνικά- αγγλικά)

Ένα καλλιτεχνικό λεύκωμα που αποδεικνύει πως τα υλικά κατάλοιπα ενός τρόπου παραγωγής και συγκεκριμένα της σαπωνοποιΐας, μπορούν να αποκτήσουν, μετά την παραγωγική τους χρήση, πολλαπλές ιδιότητες, προσφέρει το βιβλίο *Άρωμα σαπουνιού*. Στην προκείμενη περίπτωση εκτός από αναπόσπαστα στοιχεία στις προθήκες ενός μουσείου, οι παλιές ετικέτες συσκευασίας των σαπουνιών, οι ξύλινες και μεταλλικές σφραγίδες και οι χάρτινες κασετίνες των σαπουνιών μετατρέπονται σε εικαστικά αντικείμενα που κοσμούν ένα εξαίρετης ποιότητας λεύκωμα.

Παράλληλα συμπληρώνονται με σύντομα σχόλια για τον τρόπο χρήσης τους, για την ιστορία των επιχειρηματιών και των επιχειρήσεων, για την εξέλιξη των προϊόντων από ακριβά αντικείμενα προσωπικής υγιεινής σε προϊόντα μαζικής κατανάλωσης. Το υλικό αποπνέει άρωμα σαπουνιού και αποτελεί αφορμή τόσο για λογοτεχνικές προσεγγίσεις σαν το εισαγωγικό κείμενο του Λευτέρη Παπαδόπουλου, όσο και για σύντομες

επιστημονικές, όπως το κείμενο για τη σαπωνοποιΐα στη Λέσβο και τον κύκλο των σαπωνοποιών του Πλωμαρίου.

Η έκδοση απευθύνεται σε ελληνικό και αγγλόφωνο κοινό και προσφέρεται για να φέρει σε επαφή ένα ευρύ φάσμα αναγνωστών με στιγμές από την ιστορία του σαπουνιού και τη βιομηχανική αρχαιολογία. Τα αντικείμενα των συλλογών ανήκουν σε οικογένειες που σφράγισαν την σαπωνοπαραγωγή τόσο στη Λέσβο όσο και στον Πειραιά και προσφέρθηκαν για τη δημιουργία του λευκώματος. Τη συλλογή του υλικού και τα κείμενα έκανε η ιστορικός Ε. Σιφναίου, τη φωτογράφηση ο Σπ. Κατωπόδης, την καλλιτεχνική και γραφική επιμέλεια η Τ. Καμούτση και την έκδοση η Εταιρία Αρχιπέλαγος. Να λοιπόν που προϊόντα μιας παραγωγικής δραστηριότητας που εξέλιπε μεταλλάσσονται σε ένα καλλιτεχνικό προϊόν που σέβεται την ποιότητα και τις μνήμες τους.
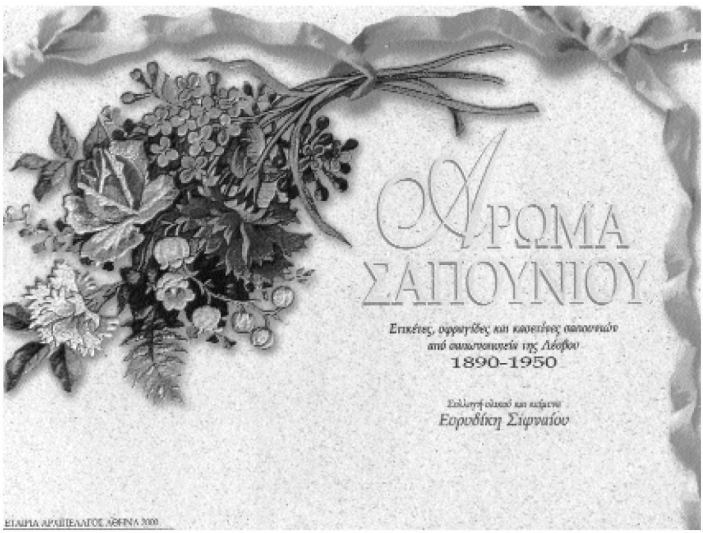
■